

**ADAM
MICKIEWICZ**

ŻYWILA

Adam Bernard Mickiewicz

Żywila

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=23545010

Żywila:

Аннотация

Tytułowa Żywila jest córką księcia Koriata, panującego w Nowogródku, Słonimie i Lidzie około 1400 roku. To wyjątkowo piękna i nadobna panna, która, ku zdziwieniu wszystkich, stroni od mężczyzn i wydaje się, że nie ma zamiaru wychodzić za mąż. To jednak pozory, bo Żywila kocha Poraję, jednego z litewskich rycerzy. Gdy książę Koriat wraca z wojny, odkrywa, że Żywila spotyka się z Porajem. Zdenerwowany niecną córką Koriat pragnie ją ukarać. Utwór Żywila, będący najprawdopodobniej tylko szkicem, został wydrukowany po raz pierwszy w „Tygodniku Wileńskim” w 1819 roku, to jedno z pierwszych dzieł Adama Mickiewicza. Po raz drugi został wydany w 1868 dzięki interwencji Władysława Mickiewicza, syna wieszczki, który opatrzył tekst wstępem wyjaśniającym historię utworu.

Содержание

Przedmowa	4
Żywila	6
Конец ознакомительного фрагмента.	9

Adam Mickiewicz

Żywila

Przedmowa

Przyjacieli lat dziecinnych ojca mojego, przypomniawszy sobie w tych czasach, iż jeden z najpierwszych jego utworów był drukowany w ówczesnych pismach periodycznych¹ wileńskich, odszukał go i przysłał mi kopię, którą podzielić się z publicznością pocytuję sobie za obowiązek.

Jest to zaledwo szkic tylko, ale miłośnicy poezji jak miłośnicy sztuk pięknych zawsze wyłącznym uczuciem otaczali szkice ręką mistrzów kreślone. Powiastkę dzisiejszą uważać można za pierwszy rys wielkiego poematu. *Żywila* ukazała się bezimiennie, w numerze 123 „Tygodnika Wileńskiego”, dnia 28 lutego 1819 r. (Ojciec mój wówczas zaledwo 20 rok życia kończył) pisana językiem starodawnym, do tytułu dodana była wskazówka, że podanie wyjęto ze starożytnych rękopismów² polskich, udzielonych redakcji przez P.S.F.Z. Taż sama myśl natchnęła później *Grażynę* i *Wallenroda*, a widać w niej nawet tenże sam sposób obrobienia przedmiotu.

---

¹ *pisma periodyczne* – dziś: czasopisma. [przypis edytorski]

² *rękopism* – dziś popr.: rękopis. [przypis edytorski]

Pod gniotem³ cenzury podejrzliwej, poeci nasi często byli zmuszeni uciekać się do roli bajko-pisarza, który nie mogąc wprowadzić na scenę ludzi, daru mowy zwierzętom udziela, i tak za pomocą przypowieści wyklada prawdy lub rozwija uczucia, wygnane z dziedziny życia politycznego. Z wyjątkowym talentem i dowcipem używał tego sposobu Julian Niemcewicz⁴. Ojciec mój, kreśląc obowiązki względem ojczyzny, nieraz bohaterów poematów swoich szukał w odległych dość epokach, aby ich słowa, zupełnie dla rodaków przezroczyście, w oczach nieprzyjaciela zdawały się być tylko prostą historią. Takie utwory utrzymywały miłość Ojczyzny i nienawiść obcego jarzma.

Władysław Mickiewicz
Paryż, 21go maja 1868 r.

---

³ *gniot* – tu: ciężar. [przypis edytorski]

⁴ *Niemcewicz, Julian Ursyn* (1757–1841) – poeta, powieściopisarz i dramaturg polskiego Oświecenia, poseł Sejmu Wielkiego. [przypis edytorski]

Żywila

Grekwie i rzymskiej historii pisarze⁵ dosyć nam ku zbudowaniu podali o cnotliwych a prawie⁶ męskiego serca białych głowach, więc i Litwie naszej na podobnych nie zeszło przykładach⁷; gdyby jedno⁸ kto w dziejach ony wypatrzeć, a złotym piórem okryślić⁹ chciał: ale wždy¹⁰ widząc, iż nikt o tym jako żywo nie myśli, wziąłem przed się¹¹ ile ze mnie będzie, krótką historyjkę ze staroświeckich ksiąg wyjętą, po prostu wam przełożyć.

Około lata Pańskiego 1400 panowało w Nowogródku, Słonimie i Lidzie możne i potężne książe¹² na imię Koriat, u tego zasię była córka jedynaczka, arcy-nadobna niewiasta;

---

⁵ *Grekwie i rzymskiej historii pisarze etc.* – sam Mickiewicz napisał *Żywilę* archaizowaną polszczyzną, co wymusiło nietypowe decyzje redakcyjne. Uaktualniono zatem interpunkcję i fonetykę, unikając zmian składniowych i leksykalnych, a bardzo ostrożnie modyfikując fleksję. Innymi słowy, tekst docelowo ma sprawiać wrażenie archaizacji dokonanej współcześnie. [przypis edytorski]

⁶ *prawie* (daw.) – prawdziwie, naprawdę. [przypis edytorski]

⁷ *na podobnych nie zeszło przykładach* – nie zabrakło podobnych przykładów. [przypis edytorski]

⁸ *jedno* (daw.) – tylko. [przypis edytorski]

⁹ *okryślić* – tu: opisać. [przypis edytorski]

¹⁰ *wždy* (daw.) – jednak. [przypis edytorski]

¹¹ *wziąłem przed się* – dziś: przedsięwziąłem, postanowiłem. [przypis edytorski]

¹² *książe* – w dawnej polszczyźnie wyraz ten występował w rodzaju nijakim. [przypis edytorski]

zwano ją Żywila, to jest Diana¹³: gdyż i gładkością¹⁴ prawie cudną boginie¹⁵ tej równała się, i myślano pospolicie, iż ku małżeńskim ślubom znaczne wstręty miała; bo gdy księżęta a pany możne z dalekich stron przysyłali posły, upraszając ją sobie ku małżeństwu, wszystkim stale wzbraniała się: stąd wieść szła, iż w panieńskim stanie do końca żywota być chce. Ano wcale¹⁶ inakże były tych uporów przyczyny. Księżniczka Żywila od czasu niejakiego rozmiłowała się skrycie Litwina Poraja¹⁷, męża z rycerskim sercem, który przez swe wyśmienite przewagi wojenne mocno był księciu Koriatowi spodobany; i w niebycie jego¹⁸ rząd nad wszem państwem sprawował, skąd nietrudno mu było z lubownicą swoją tajemne schadzki miewać, gdzie by miłości swoje wynurzali¹⁹ i wzajemnie się pocieszali.

Stało się, iż krótko potem wrócił z wojny księżę Koriat i zasmucił się niepomału²⁰, wielką w kochanej córce swojej upatrując przemianę. One łzy, one wzdychania, one bladości, one lękania się i drżenia ustawiczne przed ojcem, dały mu wszystko,

---

¹³ *Diana* (mit. rz.) – bogini łowów, przyrody i księżycy. [przypis edytorski]

¹⁴ *gładkość* (daw.) – piękność. [przypis edytorski]

¹⁵ *boginie* – dziś popr. forma C.lp: bogini. [przypis edytorski]

¹⁶ *wcale* (daw.) – całkiem. [przypis edytorski]

¹⁷ *rozmiłowała się skrycie Litwina Poraja* – dziś popr.: rozmiłowała się skrycie w Litwinie Poraju. [przypis edytorski]

¹⁸ *w niebycie jego* – w jego nieobecności. [przypis edytorski]

¹⁹ *wynurzać* – zwierzać, ujawniać. [przypis edytorski]

²⁰ *niepomału* (daw.) – bardzo. [przypis edytorski]

jako było, wyrozumieć. „Córko odrodna – zawołał – wiodła cię rozpusta a wszeteczność, iż zhańbiłaś na wieki dom ojcowski, idź precz sprzed oblicza mego; i ty, i kto cię na tę niecnotę zaprawił, śmiercią okrutną pomrzecie”. Jakoż wytrąbiono z urzędu po mieście, iż kto by wymienił gamrata²¹ księżniczki Żywili, abo o nim lice²² jakowe powziął, bogato udarowan odejdzie. Alić trąbienie na świat poszło, gdyż nikt nie był, co by o skrytych miłościach onych coś wiedział, abo wiedząc, Koriatowi doniósł. Księżniczka Żywila była w szczególnym zamiłowaniu u sług i poddanych swoich, a na rycerza Poraja, który pokutnie nieszczęścia swego płakał, a na dworze w wesołą twarz ubrać się umiał, żadne jako żywo nie przyszło podejrzenie.

---

²¹ *gamrat* (daw.) – kochanek. [przypis edytorski]

²² *lice* (daw.) – dowód rzeczowy. [przypis edytorski]

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.